

INFORMÁCIE O FINANČNÝCH NÁSTROJOCH

Arca Brokerage House poskytuje klientom investičné služby a vedľajšie služby spojené s nasledovnými finančnými nástrojmi:

- a) akcie a iné cenné papiere, s ktorými sú spojené obdobné práva ako s akciami (ďalej len „akcie“),
- b) dlhopisy a iné dlhové cenné papiere (ďalej len „dlhopisy“),
- c) nástroje peňažného trhu,
- d) cenné papiere a/alebo majetkové účasti vo fondoch kolektívneho investovania (ďalej len „Fondy“).

1. Opis najvýznamnejších všeobecných rizík spojených s finančnými nástrojmi

Menové riziko je riziko zmeny hodnoty finančného nástroja vyjadreného v jednej mene v dôsledku zmeny výmenného kurzu tejto meny voči mene, v ktorej je tento nástroj denominovaný. Toto riziko sa môže prejavíť napríklad ak investor investuje v domácej mene do finančných nástrojov denominovaných v cudzích menách a v domácej mene aj hodnotu tejto investície porovnáva.

Riziko kolísania (volatility) je riziko kolísania hodnoty finančných nástrojov najmä v dôsledku zmeny podmienok na finančných trhoch, na ktorých sa finančný nástroj obchoduje. Toto riziko sa môže významne prejavíť predovšetkým pri porovnávaní hodnoty finančného nástroja počas kratšieho obdobia.

Riziko likvidity je riziko zníženej možnosti dostatočne rýchlo predat finančný nástroj za trhovú cenu. Významnosť tohto rizika závisí od trhu, na ktorom sa finančný nástroj obchoduje, od množstva účastníkov tohto trhu, od množstva majiteľov alebo potenciálnych majiteľov nástroja, od hodnoty objemu požadovaného predaja a od samotného finančného nástroja. Ak nie je finančný nástroj obchodovaný na žiadnom regulovanom trhu alebo napríklad ak nebol vydaný formou verejnej ponuky, jeho likvidita môže byť významne obmedzená.

Riziko vyrovnaní je riziko spojené s možnosťou, že protistrana obchodu alebo ten kto zabezpečuje jeho vyrovnanie nesplní svoje záväzky včas a v plnej výške. Riziko sa môže prejavíť nezaplatením kúpnej ceny alebo nedodaním kupovaného finančného nástroja.

Riziko krajiny je spojené najmä s politickými, ekonomickými alebo právnymi (napríklad daňovými) rizikami existujúcimi v danom štáte, prípadne regióne. Významnejšie sa toto riziko môže prejavíť pri investovaní na tzv. rozvíjajúcich sa trhoch (napríklad krajiny, ktoré nie sú členom OECD).

2. Všeobecný opis povahy finančných nástrojov a osobitných rizík s nimi spojených

A) Akcie sú cenné papiere, ktoré oprávňujú ich majiteľa (akcionára) hlasovať na valnom zhromaždení, podieľať sa na riadení akciovej spoločnosti, na jej zisku a na likvidačnom zostatku pri zániku spoločnosti. Výnos z investovania do akcií môže byť dosiahnutý formou dividendy alebo zmeny trhovej ceny akcie. Vyplatenie a výška dividendy je premenlivá a závisí od výsledkov hospodárenia akciovej spoločnosti a rozhodnutia valného zhromaždenia akcionárov. Zmena trhovej hodnoty akcií obvykle výrazne podstatnejšie ovplyvňuje celkový výnos z investovania do akcií. Riziko volatility je pri akciách významnejšie v porovnaní s inými finančnými nástrojmi.

Osobitné akciové riziko je riziko zmeny hodnoty akcie v dôsledku zmeny celkovej situácie na akciových trhoch alebo v dôsledku zmeny vnímania konkrétnej akcie (akciovej spoločnosti) medzi účastníkmi trhu. V kritických prípadoch (napríklad úpadok spoločnosti) môže toto riziko viesť až k strate celej investície. Osobitné akciové riziko je spravidla vyššie pri akciách menších spoločností a naopak.

B) Dlhopisy sú cenné papiere, pri ktorých je ich majiteľ veriteľom toho, kto dlhopisy vydal (emitent, dlžník). Emitent dlhopisu má povinnosť vyplatiť majiteľovi menovitú hodnotu v stanovený deň splatnosti a platiť úrok (kupón) podľa vopred definovaných podmienok.

Výnos z investovania do dlhopisov je tvorený kupónovým výnosom a prípadným kapitálovým výnosom. Kým kupón je obvykle vopred známy, kapitálový výnos môže vznikáť ako rozdiel medzi cenou dlhopisu pri jeho nákupe a predaji, resp. ako rozdiel medzi jeho cenou pri vydaní a pri splatení. Celkový výnos dlhopisu môže byť preto vopred presne vypočítaný len za predpokladu, že ho majiteľ bude držať až do splatnosti (výnos do splatnosti)

Existuje niekoľko druhov dlhopisov, podľa typu emitenta môže ísť o štátne, bankové, komunálne či podnikové dlhopisy. Osobitným druhom dlhopisov sú hypotekárne záložné listy, kryté nehnuteľnosťami. Na finančných trhoch sa s dlhopismi obchoduje obvykle vo vysokých objemoch a obvykle mimo regulovaných trhov, preto riziko likvidity najmä pre investora s nižším objemom investície je významne vyššie. Osobitné kreditné riziko je riziko zmeny hodnoty dlhopisu v dôsledku zmeny bonity emitenta a zmeny jeho vnímania medzi účastníkmi trhu. V kritických prípadoch (napríklad úpadok emitenta) môže toto riziko viesť k nesplneniu záväzkov emitenta a teda až k strate celej investície. Stupeň významnosti tohto rizika môže byť vy-

jadený napríklad formou tzv. ratingu. Tento priradujú renomované ratingové agentúry. Kreditné riziko emitentov s vysokým ratingom (napríklad AAA) je výrazne nižšie v porovnaní s rizikom emitenta s nižším ratingom (napríklad BB) alebo bez ratingu. Osobitné úrokové riziko je riziko zmeny hodnoty dlhopisu v dôsledku zmeny úrovne úrokových sadzieb na finančnom trhu. Ak úrokové sadzby na trhu rastú, hodnota dlhopisov obvykle klesá a naopak.

Zerobond (dlhopis s nulovým kupónom)

Výnos z investovania do zerobondov je tvorený na rozdiel od klasických dlhopisov len kapitálovým výnosom. To znamená, že zerobond počas svojej životnosti nevypláca investorovi žiaden kupón alebo iný výnos. Kapitálový výnos vzniká ako rozdiel medzi nákupnou cenou zerobondu a jeho predajnou cenou, resp. ako rozdiel medzi jeho cenou pri vydaní zerobondu a pri jeho splatení vo vopred určenom termíne splatnosti. Celkový kapitálový výnos zerobondu môže byť preto presne vypočítaný za akékoľvek obdobie životnosti tohto dlhopisu. Riziká spojené s investovaním do dlhopisu s nulovým kupónom sú rovnaké ako pri ostatných druhoch dlhopisov.

Zmenka

Zmenky sú upravené Zákonom zmenkovým a šekovým, č. 191/1950 Zb., ktorý nadobudol účinnosť 01.01.1951. Zákon zmenkový a šekový je jedným z najstarších všeobecne záväzných právnych predpisov platných v Slovenskej republike, ktorého sa nedotkla žiadna podstatná zmena. Je potrebné zdôrazniť, že pri praktickom používaní zmeniek sa tzv. zmenková prísnosť prejavuje prísnyimi podmienkami prevodu zmeniek, výkonu a zachovania zmenkových práv a krátkymi premlčacími lehotami uvedenými v Zákone zmenkovom a šekovom. Nesprávne uplatnenie zákona zmenkového a šekového by mohlo spôsobiť majiteľovi zmenky stratu.

Vlastná zmenka obsahuje bezpodmienečný prísľub vystaviteľa zmenky, resp. zmenkového dlžníka zaplatiť peňažnú pohľadávku a to vo výške uvedenej na zmenke oprávnenému majiteľovi zmenky v mieste a v čase, ktoré sú uvedené na zmenke. Zmenka v rukách jej oprávneného majiteľa predstavuje cenný papier na peňažné plnenie.

Zmenka patrí medzi tzv. dokonalé cenné papiere, čo znamená, že zmenka ako listina je zhmotnením záväzku vystaviteľa zmenky a je nielen dôkazom o existencii tohto záväzku, ale jej fyzické predloženie je zároveň podmienkou výkonu práv zo zmenky. Vystaviteľ zmenky vteľuje svoj záväzok do zmenky (ako listiny) a zakladá tak nerozlučnú väzbu medzi nárokom a zmenkou (ako listinou). Veriteľom zo zmenky je ten, kto je jej oprávneným majiteľom, teda ten, kto je vlastníkom hmotného substrátu – zmenky (listiny), na ktorej je záväzok zmenkového dlžníka zachytený a tým do neho vteľený.

Zmenka (ako listina) má funkciu dôkaznú – je dôkazom o práve určitej osoby proti vystaviteľovi zmenky, ale najmä má funkciu legitimačnú – čo znamená, že oprávnený majiteľ zmenky sa týmto cenným papierom legitимуje pri výkone svojich práv. Bez predloženia tejto listiny nenastáva zmenkovému dlžníkovi povinnosť peňažné plnenie poskytnúť.

Záväzok vystaviteľa zmenky je najmä priamym, bezpodmienečným, nesporným, abstraktným záväzkom a vzniká pri vydaní vlastnej zmenky. To, že zmenka je záväzkom abstraktným principiálne znamená, že zmenkový a šekový zákon neviaže vznik zmenkových vzťahov na žiadne iné okolnosti, ako na splnenie formalít, ktoré vyžaduje. Na rozdiel od prevažnej väčšiny ostatných právnych vzťahov nie sú zmenkovo-právne vzťahy viazané na kauzálny vzťah, tzn. materiálny dôvod vzniku záväzku. Nespornosť zmenky principiálne znamená, že majiteľ zmenky nemusí pri jej predkladaní na platenie a ani neskôr pri jej prípadnom vymáhaní preukazovať nič iného ako to, že je vlastníkom platnej zmenky. Priamosť záväzku sa prejavuje tak, že vystaviteľ zmenky je hlavným zmenkovým dlžníkom.

Majiteľ Zmenky alebo Arca Brokerage House poskytujúci pre majiteľa zmenky služby podľa zákona o cenných papieroch je povinný predložiť zmenku na platenie emitentovi v deň (dátum) splatnosti alebo v jeden deň z nasledujúcich 2 (dvoch) pracovných dní. Ak nebude zmenka fyzicky predložená na platenie, nemá emitent povinnosť poskytnúť plnenie podľa zmenky, nedostane sa do omeškania a nemôžu nastúpiť postihové práva.

Majiteľ zmenky je oprávnený zmenku prevádzať indosamentom (rubopisom) aj pred dňom jej splatnosti.

C) Nástroje peňažného trhu sú finančné nástroje, s ktorými sa obvykle obchoduje na peňažnom trhu. Splatosť nástrojov peňažného trhu je teda kratšia, spravidla do jedného roka. Medzi nástroje peňažného trhu patria najmä pokladničné poukážky a vkladové listy. Stupeň významnosti väčšiny rizík je pri nástrojoch peňažného trhu obvykle nižší v porovnaní s dlhopismi.

D) Fondy sú finančné nástroje tzv. kolektívneho investovania. Kolektívnym investovaním je zhromažďovanie a správa peňažných prostriedkov veľkého množstva individuálnych investorov a následné hromadné investovanie týchto prostriedkov do cenných papierov a iných finančných nástrojov. Výnos z investície do Fondov je premenlivý a nemožno ho stanoviť vopred, závisí od výnosov jednotlivých finančných nástrojov v majetku Fondu. Časť dosiahnutého výnosu môže byť podľa podmienok Fondu (štatút a prospekt) vyplatená formou dividendy.

Existuje niekoľko základných druhov Fondov, podľa zamerania investičnej stratégie a spôsobu investovania môže ísť napríklad o:

- fondy peňažného trhu - obvykle investujú výhradne do nástrojov peňažného trhu a krátkodobých dlhopisov s priemernou splatnosťou (alebo duráciou) do jedného roka,
- dlhopisové fondy – obvykle investujú do dlhopisov a iných nástrojov s pevným príjmom s priemernou duráciou dlhšou ako jeden rok, pričom podiel iných investícií je podstatne limitovaný (max.10%),

- akciové fondy - obvykle investujú väčšinu aktív (aspoň 67%) do akcií a iných akciových investícií,
- zmiešané fondy - zahŕňajú obvykle ľubovoľné kombinácie vyššie spomenutých Fondov,
- fondy fondov - obvykle investujú väčšinu aktív (aspoň 67%) do iných Fondov,
- fondy nehnuteľností - investujú do nehnuteľností a iných finančných nástrojov, ktorých výnos je od nehnuteľností odvodený.

S investíciou do Fondov sú primerane spojené všeobecné i osobitné riziká spojené s jednotlivými finančnými nástrojmi. Vzhľadom k povahe týchto nástrojov, ktorých cieľom je obmedzovanie a rozkladanie rizík, je úroveň jednotlivých rizík pri Fondoch obvykle nižšia, resp. diverzifikovaná v porovnaní s jednotlivými finančnými nástrojmi.

Osobitné riziká sú spojené s rôznymi právnymi formami Fondov a ich rôznym stupňom regulácie. Najvyššiemu stupňu ochrany, kontroly a tým aj najnižšiemu stupňu rizika z tohto pohľadu podliehajú otvorené fondy regulované na úrovni členských krajín Európskej únie (tzv. UCITS). Úroveň regulácie, ochrany práv investorov a miera rozkladania rizík môžu byť pri Fondoch registrovaných v iných krajinách (najmä mimo OECD) výrazne nižšie. Osobitným rizikám podliehajú napríklad uzavreté fondy (bez práva investora na vrátenie podielového listu) alebo špeciálne fondy (investujúce do rizikového kapitálu alebo do nehnuteľností).

Osobitným režimom sa riadi aj investovanie Fondov určených pre kvalifikovaných alebo profesionálnych investorov, ktoré predpokladajú určité znalosti a skúsenosti na strane klienta. Zákonné požiadavky a obmedzenia nie sú tak prísne ako v prípade štandardných európskych fondov. Fondy kvalifikovaných investorov môžu investovať do širokej škály finančných i nefinančných aktív (napr. nehnuteľnosti, pohľadávky, pôžičky) a môžu mať formu podielového fondu i investičného fondu s vlastnou právnou subjektivitou (akciová spoločnosť).

3. Ďalšie možné riziká spojené s investovaním

Návratnosť a prípadný zisk z každej investície závisia od rizika spojeného s touto investíciou. S potenciálne vyšším ziskom sa spája väčšie riziko a menšia pravdepodobnosť návratnosti investície. Iracionálne správanie sa investorov a analytikov a nepredvídateľné náhodné udalosti môžu ovplyvniť vývoj ceny, a tým aj návratnosť a ziskovosť investície. Veľkosť rizika závisí od doby trvania investície. Predchádzajúci vývoj ceny nie je zárukou jej rovnakého vývoja v budúcnosti a v minulosti dosiahnutý zisk nie je zárukou dosiahnutia zisku aj v budúcnosti. Investovaním peňažných prostriedkov do rôznych typov aktív v rámci investičného portfólia sa môže redukovať riziko návratnosti takto investovaných peňažných prostriedkov.

Arca Brokerage House neodporúča investovať peňažné prostriedky získané z poskytnutého úveru z dôvodu, že zisk obvykle možno dosiahnuť len pri väčšom riziku a tento zisk je značne redukovaný úrokom za poskytnutý úver. Arca Brokerage House neponúka konzultačné služby o zdaňovaní výnosov.

Pri investovaní do takého typu aktív (najmä cenných papierov), ktorých obchodovanie nie je časté alebo sa obchodujú vo veľkých objemoch, alebo ktorých obchodovanie neprebíha na organizovanom trhu, môže byť pre klienta obchod neuskutočiteľný v čase, ktorý si určí, alebo môže byť cena pre klienta nevýhodná v čase, ktorý si klient určí pre obchod.

Riziko vykonateľnosti pokynov na kúpu, pokynov na predaj alebo inštrukcií závisí od podmienok stanovených v pokyne alebo v inštrukcii, ktoré prípad od prípadu môžu a nemusia vyhovovať podmienkam organizovaného trhu, pričom podmienky na organizovaných trhoch sa môžu zmeniť a sú rozdielne. Riziko zmeny kurzu cudzej meny pri investovaní do aktív denominovaných v cudzích menách sa nespája len s investíciami návratnými v týchto cudzích menách, ale aj s aktívami denominovanými v cudzích menách a obchodovanými v domácej mene z dôvodu, že vývoj ich ceny obvykle závisí od zmeny kurzu meny, v ktorej sú denominované.

Mať nižší stupeň klasifikácie spoľahlivosti plniť svoje záväzky (rating) znamená platiť vyšší úrok zo získaných peňažných prostriedkov. Vyšší výnos ako je výnos z poskytnutých peňažných prostriedkov na peňažnom trhu majú len dlhové cenné papiere (t. j. také, z ktorých vyplýva právo na určité peňažné plnenie v určitom čase) s väčším rizikom návratnosti peňažných prostriedkov. Cena dlhových cenných papierov nezávisí len od výšky nároku na výnos z nich alebo od ekonomických výsledkov ich emitenta, ale aj od vývoja úrokových sadzieb a vývoja na trhu, kde sa obchodujú. Ak sa stane dlžník (emitent) platobne neschopným, potom môžu byť peňažné prostriedky investované do ním vydaných dlhových cenných papierov sčasti alebo celkom nenávratné a znamenať ekonomickú stratu pre investora.

Vývoj cien akcií nezávisí len od hospodárskych výsledkov spoločnosti, ale aj od diania a vývoja na trhu, kde sa akcie obchodujú. Ak sa stane spoločnosť platobne neschopná, potom môžu byť peňažné prostriedky investované do ňou vydaných akcií sčasti alebo celkom nenávratné a znamenať ekonomickú stratu pre investora.

Riziko investovania peňažných prostriedkov do podielových listov podielových fondov je v možnosti ich spätného predaja a v investičnej stratégii fondu, t. j. do čoho môže fond investovať (napr. len dlhové aktíva splatné do 1 roka, len dlhopisy, len akcie, len podielové listy iných fondov, rôzne kombinácie). V prípade podielových listov otvoreného podielového fondu spravovaného správcovskou spoločnosťou na Slovensku má ich majiteľ zákonné právo na ich spätný predaj voči správcovskej spoločnosti so sídlom v Slovenskej republike, ktorá ich vydala. Pri menovej konverzii je potrebné vziať do úvahy možné zmeny výmenného kurzu.